

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 29 listopada 2019 r.

DUS.III.5001.77.2019.WB

**Stowarzyszenie Ochrony Praw
Poszkodowanych Przedsiębiorców**

**Stowarzyszenie Poszkodowanych
Przedsiębiorców RP**

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1123), zawiadamia, że petycja Stowarzyszenia Poszkodowanych Przedsiębiorców RP z dnia 26 kwietnia 2017 r. żądająca „naprawy obecnej sytuacji i stworzenia godziwych i normalnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej dla małych firm i mikroprzedsiębiorstw”, została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Wspólna petycja obydwu Stowarzyszeń, która została złożona do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dniu 5 września 2019 r. zawiera żądanie naprawy obecnej sytuacji i stworzenia warunków prowadzenia działalności gospodarczej dla małych firm i mikroprzedsiębiorstw poprzez: zawieszenie toczących się postępowań i wstrzymanie wydawania decyzji o podleganiu do obowiązkowych ubezpieczeń z tytułu prowadzonej działalności dla przedsiębiorców posiadających inny tytuł do ubezpieczeń w kraju bądź w innym Państwie UE, wstrzymanie wydawania decyzji o podleganiu do obowiązkowych

ubezpieczeń z tytułu prowadzonej działalności dla przedsiębiorców, których zbyt niskie dochody z prowadzonej działalności gospodarczej nie pozwalały na regulowanie należnych składek na ubezpieczenia z tego tytułu, wstrzymanie spraw sądowych i egzekucyjnych związanych ze zmianą tytułów ubezpieczeń, ustaleniem obowiązku podlegania do ubezpieczeń w ZUS za okres wsteczny, zmiany systemu ubezpieczeń w zakresie opłacania składek poprzez ustalenie zasad opłacania i kwot należnych składek powiązanych z rzeczywistymi wynikami (dochodami) z prowadzonej działalności i proporcjonalnych zmian wysokości składek w zależności od wzrostu lub spadku dochodów, przedłużenie okresu obowiązywania ustawy umorzeniowej.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, a tym samym ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne reguluje ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300, z późn.zm.). Artykuł 6 ustawy określa krąg osób fizycznych objętych obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są m.in. osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność chyba, że zachodzą okoliczności wyłączające ten obowiązek (zbieg tytułów do ubezpieczeń). O zbiegu tytułu do ubezpieczeń społecznych mówimy w przypadku osób spełniających warunki do podlegania ubezpieczeniom społecznym z kilku tytułów jednocześnie. Obowiązek ubezpieczeń społecznych takich osób istnieje od wielu lat. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. *Prawo przedsiębiorców*. Ubezpieczenie chorobowe ma dla nich charakter dobrowolny.

Przepisy umożliwiające nieopłacanie składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w Polsce przy jednoczesnym świadczeniu pracy na podstawie umowy o pracę mają również zastosowanie w przypadku wykonywania pracy w innym kraju unijnym.

W sytuacji, gdy osoba prowadząca działalność gospodarczą w Polsce podpisała umowę o pracę z pracodawcą mającym siedzibę w innym państwie członkowskim UE, EOG lub Szwajcarii, zachodzi potrzeba ustalenia właściwego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego. Kwestie te są uregulowane w prawie wspólnotowym.

Wyłączenie osoby zainteresowanej z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych, w związku z wykonywaniem pracy najemnej w innym państwie członkowskim UE jest dokonywane indywidualnie, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności istotnych dla danej sprawy, a instytucje ubezpieczeniowe państw członkowskich UE mają obowiązek współpracować w celu prawidłowej realizacji unijnych przepisów o koordynacji. Szczególna uwaga w zakresie tej współpracy jest poświęcona kwestii zwalczania błędów i nadużyć, np. gdy występują podejrzenia, co do umyślnego "wykorzystania" przepisów unijnych w celu obejścia obowiązku ubezpieczenia w państwie członkowskim UE (np. w Polsce) oraz zgłoszenia do systemu ubezpieczeń w innym państwie członkowskim.

Dlatego też Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje kontroli pracodawców pod kątem prawidłowości zgłoszenia pracowników do systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce/innym państwie członkowskim, a także prowadzi postępowania wyjaśniające zarówno z osobami zainteresowanymi, jak i z instytucjami innych państw członkowskich w celu zweryfikowania, czy praca najemna za granicą jest rzeczywiście wykonywana. Również instytucje ubezpieczeniowe innych państw UE podejmują działania, zmierzające do wyeliminowania sytuacji, w których dochodzi do obejścia przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ponieważ rodzi to dla nich realne konsekwencje finansowe, z uwagi na obowiązek pokrywania kosztów leczenia oraz wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Odnosząc się do postulatów zamieszczonych w pkt 1 i 2 petycji zauważyć należy, że podstawa wymiaru składek osób prowadzących pozarolniczą działalność, w wysokości 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, została skalkulowana na tym poziomie w celu umożliwienia otrzymania odpowiedniej wysokości przyszłych świadczeń. Należy bowiem brać pod uwagę, że kwoty podstawy wymiaru składek rzutują na wysokości obliczanych od tych kwot świadczeń (emerytur, rent, świadczeń rehabilitacyjnych, zasiłków chorobowych, macierzyńskich i opiekuńczych). Niskie składki lub ich brak rzutują bezpośrednio na wysokość przysługujących świadczeń lub w skrajnych przypadkach na brak prawa do tych świadczeń. Dotyczy to każdej sytuacji nieopłacenia składek, w tym także w razie ich umorzenia.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, kierując działem zabezpieczenie społeczne, stoi na straży systemu ubezpieczeń społecznych i ma na względzie konieczność zapewnienia osobom ubezpieczonym odpowiednich świadczeń. Stanowi to podstawowy cel systemu ubezpieczeń społecznych.

Resort pracy każdorazowo zwraca przy tym uwagę na wynikający z konieczności opłacania składek poziom świadczeń – zasiłków chorobowych, opiekuńczych, macierzyńskich, rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych, wypadkowych i emerytur. Nie istnieje bowiem możliwość wliczenia do podstawy wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych jakichkolwiek kwot, od których nie zostały opłacone składki na te ubezpieczenia.

Nieopłacenie składek, w tym także wskutek ich umorzenia, umniejsza zatem kompensacyjną rolę świadczeń z ubezpieczeń społecznych, a rolą tych świadczeń jest właśnie kompensacja, czyli zastąpienie dochodów z pracy zarobkowej utraconych w związku z okresową lub stałą niezdolnością do pracy z powodu choroby, macierzyństwa, niepełnosprawności, podeszłego wieku oraz śmierci ubezpieczonego lub świadczeniobiorcy ZUS.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że praktyczne funkcjonowanie systemu ubezpieczeń społecznych jest przedmiotem stałych analiz pod kątem wyboru jak najtrafniejszych rozwiązań przy zmieniających się realiach społecznych.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że przychodowa zasada ustalania podstawy wymiaru składek, która do końca 2018 r. była właściwa jedynie dla osób wykonujących pracę najemną - została dodatkowo wzmocniona od 2019 r. poprzez rozciągnięcie jej obowiązywania na osoby osiągające przychody z działalności gospodarczej nie większe niż 30-krotność minimalnego wynagrodzenia w skali rocznej, na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *o zmianie niektórych ustaw w celu obniżenia składek na ubezpieczenia społeczne osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą na mniejszą skalę* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1577).

Jednocześnie pragnę nadmienić, że kwestia zasad naliczania podstawy wymiaru składek osób prowadzących pozarolniczą działalność jest jednocześnie przedmiotem dalszych regulacji zawartych w projekcie kolejnej ustawy opracowanej przez Ministerstwo Rozwoju. Postęp prac legislacyjnych w tym zakresie można śledzić na stronach internetowych Rządowego Centrum Legislacji pod pozycją UD576.

Odnosnie punktu 3 petycji należy wskazać, iż w Radzie Nadzorczej ZUS zasiadają przedstawiciele reprezentatywnych organizacji zrzeszających przedsiębiorców/pracodawców.

Reprezentacja interesów małych przedsiębiorców została dodatkowo wzmocniona poprzez powołanie instytucji Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, który reprezentuje interesy tych środowisk wobec Rządu i Parlamentu. Do zakresu jego zadań

należy między innymi monitorowanie istniejących rozwiązań prawnych oraz inicjowanie zmian poprawiających pozycję rynkową i funkcjonowanie tych grup przedsiębiorców.

Jeżeli zaś chodzi o pkt 4 petycji – należy wskazać, iż zasada rozliczania bieżących wpłat poczynawszy od najstarszych należności, według najwcześniejszej daty powstania zobowiązania, może mieć korzystny wpływ na zahamowanie narastania odsetek za zwłokę w przypadku zadłużenia na koncie płatnika, a ponadto może ograniczyć przedawnianie się należności z tytułu składek.

W zakresie postulatu zawartego w pkt 5 petycji, należy wskazać, iż nie istnieje możliwość wstrzymania egzekucji zaległych składek, gdyż pobór składek na zasadach wynikających z obowiązujących przepisów, w tym dochodzenie należności składowych należy do obowiązków ustawowych ZUS. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest przy tym także związany przepisami ustawowymi o dyscyplinie finansów publicznych.

Wstrzymanie postępowań egzekucyjnych wobec jednej, wybranej grupy płatników składek byłoby także naruszeniem zasady równego traktowania wszystkich ubezpieczonych w zakresie obowiązku ubezpieczeń społecznych i opłacania składek na te ubezpieczenia, wynikającej z przepisów art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Biorąc pod uwagę zawarte w wystąpieniu Stowarzyszeń informacje o znacznym obciążeniu finansowym, jakie stanowi konieczność uregulowania należności z tytułu składek wynikających z decyzji ustalających obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyjaśniam, że dla przedsiębiorców, którzy mają trudności w uregulowaniu zadłużenia powstałego z tytułu nieopłaconych składek, przewidziane jest rozwiązanie w postaci rozłożenia jego spłaty na raty. Spłata należności w układzie ratalnym stanowi dogodną ulgę ponieważ od należności rozłożonych na raty poczynawszy od dnia następnego po dniu złożenia wniosku nie nalicza się odsetek za zwłokę. W okresie tym ustala się opłatę prolongacyjną stanowiącą 50% stawki odsetek za zwłokę, obowiązującej w dniu zawarcia umowy. Dodatkowym atutem tego rozwiązania jest zawieszenie postępowania egzekucyjnego bądź nie wdrażanie egzekucji w odniesieniu do należności objętych umową ratalną. Każdy wniosek o udzielenie ulgi rozpatrywany jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych indywidualnie, a rozstrzygnięcie w sprawie podejmowane jest po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego i analizie zasadności żądania strony.

Dokonanie takiej analizy wymaga jednak przedłożenia przez wnioskodawcę dokumentacji obrazującej jego aktualną sytuację finansową. Każdy przedsiębiorca obciążony zadłużeniem z tytułu składek ma więc możliwość wystąpienia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o udzielenie ulgi w formie układu ratalnego. Pomocą we wstępnej ocenie, czy w przypadku konkretnego przedsiębiorcy zachodzą przesłanki rozłożenia spłaty zadłużenia na raty a następnie w skompletowaniu oraz wypełnieniu niezbędnych dokumentów służą zainteresowanym powołani w Zakładzie doradcy ds. ulg i umorzeń. Wykaz placówek Zakładu, w których funkcjonuje stanowisko doradcy ds. ulg z numerami telefonów, pod którymi można umówić się na spotkanie z doradcą został zamieszczony pod adresem: www.zus.pl.

Jednocześnie w zakresie pkt 6 petycji pragnę podkreślić, że urzędnicy nie powinni być obciążani odpowiedzialnością za negatywne konsekwencje działań przedsiębiorców, którzy w celu obniżenia swoich kosztów szukali „alternatywnych wyborów”. Zasadą szeroko rozumianego prawa gospodarczego jest bowiem wzięcie na siebie odpowiedzialności i ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, co dotyczy także umów zawieranych za granicą. Przy zawieraniu umów z firmami oferującymi pracę za granicą konieczne jest także analizowanie konsekwencji prawnych i finansowych jakie te umowy mogą wywołać w przyszłości.

Odnosnie kwestii podniesionych w punkcie numer 7 petycji, należy stwierdzić, iż procedura ustalania ustawodawstwa właściwego w sytuacjach uregulowanych w art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004¹ została określona w art. 16 rozporządzenia nr 987/2009².

Na wstępie należy zwrócić uwagę, że warunkiem dla zastosowania normy kolizyjnej sformułowanej w artykule 13 rozporządzenia nr 883/2004 jest faktyczne wykonywanie danej pracy przez osobę zainteresowaną na terytorium tego państwa członkowskiego, nie zaś samo zawarcie przez nią umowy o pracę. Jeżeli bowiem ocena faktycznej sytuacji pracownika różni się od sytuacji przedstawionej w umowie o pracę, instytucja właściwa powinna oprzeć swoje ustalenia na rzeczywistej sytuacji pracownika, a nie na przedmiotowej umowie³. Jak wskazuje Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (w sprawach: 202/97 FTS, C-178/97 Banks i in., C-2/05 Herbosch Kiere, C-620/15 A-Rosa Flussschiff) instytucja miejsca zamieszkania, dokonując oceny okoliczności faktycznych na potrzeby ustalenia ustawodawstwa właściwego

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29.04.2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004 r., str. 1, z późn. zm.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16.09.2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009 r., str. 1 z późn. zm.

³ Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 4 października 2012 r. w sprawie C-115/11 Format.

w zakresie zabezpieczenia społecznego w celu wydania zaświadczenia A1, może wziąć również pod uwagę czynniki takie jak sposób, w jaki uprzednio były wykonywane podobne umowy między pracodawcą a pracownikiem, okoliczności zawarcia owych umów lub ogólniej cechy charakterystyczne i metody prowadzenia działalności przez dane przedsiębiorstwo w zakresie, w jakim czynniki te mogą rzucić światło na rzeczywisty charakter rozpatrywanej sprawy. Jeżeli bowiem na podstawie innych niż umowa, istotnych dla sprawy dowodów okaże się, że sytuacja w zakresie zatrudnienia danego pracownika w rzeczywistości różni się od sytuacji opisanej w umowie o pracę, obowiązek prawidłowego stosowania rozporządzeń o koordynacji będzie oznaczał, że na instytucji właściwej ciąży powinność, bez względu na brzmienie umowy, oparcia swoich ustaleń na faktycznej sytuacji pracownika i w razie potrzeby odmowy wydania zaświadczenia A1 (C-115/11 Format).

W przypadku, gdy osoba wykonująca pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich UE poinformuje o tym fakcie Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako instytucję miejsca zamieszkania, ZUS jest zobowiązany do niezwłocznego ustalenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do tej osoby, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia nr 987/2009, przy czym takie wstępne określenie ma charakter tymczasowy. W celu prawidłowego ustalenia tymczasowego ustawodawstwa, ZUS, na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 zwraca się do osoby zainteresowanej o przedstawienie informacji oraz odpowiednich dokumentów potwierdzających wykonywanie pracy za granicą. Instytucja miejsca zamieszkania jest zobowiązana potwierdzić, czy osoba, dla której jest ustalane ustawodawstwo mieści się w pojęciu „osoby normalnie wykonującej pracę najemną oraz pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich” – zastosowanie art. 13 ust. 3 rozporządzenia możliwe jest bowiem tylko w przypadkach gdy spełniona jest hipoteza tego przepisu, tj. zachodzi przesłanka faktycznego wykonywania pracy i działalności na terytorium kilku państw członkowskich UE, przy czym sytuacja ta ma charakter normalny (typowy).

Po ustaleniu faktu wykonywania pracy najemnej oraz pracy na własny rachunek na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, instytucja miejsca zamieszkania jest zobowiązana wyjaśnić, czy w rozpatrywanej sprawie nie zachodzi sytuacja marginalności, o której mowa w art. 14 ust. 5b rozporządzenia nr 987/2009. W przypadku potwierdzenia marginalności jednej z prac wykonywanych przez zainteresowanego, instytucja miejsca zamieszkania pomija ją przy ustaleniu ustawodawstwa właściwego. Należy zatem podkreślić, iż zgodnie z brzmieniem art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009, instytucja miejsca zamieszkania nie ma obowiązku każdorazowo i w sposób automatyczny wskazywać

właściwości państwa wykonywania pracy najemnej, zgodnie z żądaniem wnioskodawcy i jego powoływaniem się na normę kolizyjną sformułowaną w art. 13 ust. 3. Dokonanie takiego ustalenia jest bowiem możliwe tylko wówczas, gdy zostaną spełnione przesłanki dla zastosowania powołanego przepisu. Te przesłanki to, faktyczne wykonywanie pracy i działalności w różnych państwach członkowskich oraz brak marginalności którejkolwiek z tych prac.

Jeżeli w trakcie oceny danego przypadku okaże się, że osoba zainteresowana faktycznie nie wykonuje pracy najemnej w innym państwie UE lub jeżeli dana osoba wykonuje pracę w innym państwie UE, ale jest to praca o charakterze marginalnym, ZUS nie ustali w takiej sytuacji ustawodawstwa mającego zastosowanie w oparciu o art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego, lecz na podstawie art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia podstawowego, tj. ustali, że dla tej osoby ustawodawstwem mającym zastosowanie jest ustawodawstwo państwa, w którym wykonywana jest praca – zgodnie z podstawową zasadą koordynacji tj. *lex loci laboris* (w omawianych przypadkach jest to praca na własny rachunek wykonywana na terytorium RP).

W tym miejscu można przywołać wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lipca 2017 r. wydany w sprawie C-89/16 w sprawie Szoja. Trybunał stwierdził w nim mianowicie, iż „wykładni art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 465/2012 z dnia 22 maja 2012 r., należy dokonywać w ten sposób, że w celu określenia ustawodawstwa krajowego mającego zastosowanie na podstawie tego przepisu do osoby takiej jak skarżący w postępowaniu głównym, który zwykle wykonuje pracę najemną i prowadzi działalność na własny rachunek w różnych państwach członkowskich, należy wziąć pod uwagę wymogi ustanowione w art. 14 ust. 5b oraz w art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004, zmienionego rozporządzeniem nr 465/2012”. Potwierdza on zatem to, co zaangażowane instytucje zabezpieczenia społecznego wykonują w ramach swoich obowiązków wynikających z rozporządzeń o koordynacji, tj. że ustalając ustawodawstwo dla stanów faktycznych z art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego, instytucja właściwa zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego powinna dokonać oceny, czy któraś z wykonywanych aktywności zawodowych nie ma charakteru marginalnego, a jeśli tak jest, wówczas nie należy jej brać pod uwagę podczas dalszej procedury ustalania ustawodawstwa właściwego.

Po dokonaniu ustalenia, o którym mowa powyżej, ZUS ma obowiązek powiadomić wyznaczoną instytucję w państwie członkowskim, w której dana osoba wykonuje pracę, o swoim tymczasowym ustaleniu.

Instytucja zagraniczna, powiadomiona przez ZUS o tymczasowo ustalonym ustawodawstwie, ma prawo w ciągu dwóch miesięcy od momentu jej poinformowania, powiadomić ZUS o niemożności zaakceptowania określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie. Jeżeli natomiast instytucja zagraniczna nie skorzysta z uprawnienia do wniesienia sprzeciwu w określonym wyżej terminie, tymczasowe określenie ustawodawstwa mającego zastosowanie stanie się ostateczne. Instytucja, której ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie ustalone jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje osobę zainteresowaną o tym fakcie, co może uczynić za pomocą pisma lub dokumentu PD A1 (zaświadczenie o mającym zastosowanie ustawodawstwie), zgodnie z postanowieniami art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonego postępowania, ZUS stwierdza, że wobec osoby zainteresowanej zastosowanie ma ustawodawstwo inne niż polskie, ustalenie to uznawane jest za podstawę dokonania wyrejestrowania osoby zainteresowanej z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych.

Instytucja zagraniczna, której ustawodawstwo zostało w opisanym powyżej trybie uznane za właściwe, może zakwestionować prawidłowość ustalenia ZUS na podstawie art. 13 ust. 3 rozporządzenia 883/2004 i nie wyrazić zgody na objęcie zainteresowanego swoim systemem ubezpieczeń. W takim przypadku, do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia rozbieżności opinii pomiędzy instytucjami polską a zagraniczną, zainteresowany powinien zostać objęty ustawodawstwem państwa zamieszkania, zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. b) rozporządzenia 987/2009.

Należy również podkreślić, iż procedura dialogu i koncyliacji przewidziana w Decyzji A1 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 r. może być wykorzystywana, gdy istnieje wątpliwość co do ważności dokumentu lub prawidłowości dowodów potwierdzających, stanowiących poświadczenie sytuacji osoby dla celów stosowania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 lub rozporządzenia (WE) nr 987/2009 w zakresie ustalenia ustawodawstwa właściwego lub gdy istnieje rozbieżność opinii między instytucjami państw członkowskich w zakresie ustalenia ustawodawstwa właściwego. Zgodnie z wiedzą Ministerstwa w przypadkach, w których występowała rozbieżność stanowisk instytucji co do mającego zastosowanie ustawodawstwa, instytucje inicjowały przedmiotową procedurę.

Warto jednakże podkreślić, iż zgodnie z pkt. 3 przedmiotowej Decyzji, jest ona stosowana bez uszczerbku dla procedur administracyjnych mających zastosowanie na mocy przepisów krajowych zainteresowanych państw członkowskich. Należy również mieć na uwadze fakt, że w myśl pkt 4 Decyzji w sytuacji, gdy sprawa jest przedmiotem sądowego lub administracyjnego postępowania odwoławczego na mocy przepisów krajowego państwa członkowskiego instytucji, która wydała przedmiotowy dokument, procedura dialogu i koncyliacji musi zostać zawieszona.

W zakresie punktu numer 8 petycji, należy natomiast wyraźnie zaznaczyć, iż Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej sprawuje wyłącznie nadzór instytucjonalny nad działalnością Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a tym samym nie posiada, w sensie formalnym, prawa do dokonywania zmian lub wycofywania zaświadczeń A1, poświadczonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W zakresie spraw indywidualnych Ministerstwo nie może zatem w bezpośredni sposób wpływać na rozstrzygnięcia Zakładu.

W związku z powyższym, na gruncie istniejących przepisów nie ma uzasadnienia dla dokonywania przez Ministerstwo oceny wydawanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji w indywidualnych sprawach dotyczących zgłaszania do ubezpieczeń społecznych.

Wyłączną kompetencję do rozstrzygania w sprawach indywidualnych, wynikającą z art. 66 i art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, na podstawie okoliczności składających się na określony stan faktyczny, ma Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Przedmiotem uzgodnień pomiędzy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Ministerstwem są natomiast sprawy merytoryczne, dotyczące zagadnień doktrynalnych w obszarze zabezpieczenia społecznego, jak również interpretacji przepisów prawnych w tym zakresie. Jeżeli chodzi o omawiany obszar, według wiedzy posiadanej przez Ministerstwo, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w sposób prawidłowy realizuje przepisy rozporządzeń o koordynacji, zarówno w zakresie prawa materialnego, jak i w odniesieniu do obowiązujących procedur.

Zgodnie z art. 83 ust. 2 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, od decyzji wydanej przez Zakład ubezpieczonemu przysługuje odwołanie do właściwego sądu, w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.

Właściwymi w sprawach sporów merytorycznych z obszaru ubezpieczeń społecznych są zatem sądy pracy i ubezpieczeń społecznych, natomiast w sprawach sporów proceduralnych – sądy administracyjne.

Zgodnie z wiedzą Ministerstwa, osoby, które nie zgadzają się z rozstrzygnięciem ZUS, w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa właściwego, korzystają z przysługującej im ustawowo odwoławczej drogi prawnej.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

MINISTER
z UP.
Marta Cholewicka
PODSZEFKARZ STANU